

végén tüzet rakva, azt meggyújtottam. A füst természetesen behatolt a törzs belsejébe is és csakhamar kikergette onnan a bogarakat, melyek lyukaikból mind szépen kimászván, könnyen összefogdoshatók voltak. Ily módon szintén több száz példányra tettem szert; de ezek meg egytől egyig mind csupa hímek voltak.

Nem vagyok egészen bizonyos benne, hogy vajjon ez utóbbi esetben a nőstények nem rekedtek-e benn a fatörzsben, vagy hogy vajjon egyáltalában csak hímekből állott-e az itt tenyésztett nemzedék? — Meglehet különben az is, hogy a hímek, valamint sok más rovarfajnál, úgy ennél is talán valamivel korábban fejlődnek ki mint a nőstények, és hogy az előbbi esetben, a hímek már letűntek az élet szinpadáról, az utóbbi esetben pedig a nőstények még nem jelentek meg.

Semmi kétséget sem szenved tehát, hogy az ivarok számvi-nyait egyes észleletekből meghatározni alig lehetséges; e viszonyok tüzetes felderítését csak az illető rovarfajnak huzamosabb ideig tartó folytonos megfigyelése és főleg több nemzedékének fogságban való felnevelése útján lehet megkísérteni.

Frivaldszky János.

A Saga serrata Kolozsvár környékén. — Dr. Chyzer Kornél úr e folyóirat 172-ik lapján az érdekes *Saga serrata*-nak eddig ismert hazai termőhelyei közül a budai Sashegyet, a mehádiai Domogletet és végre, mint legújabbat, a S.-A.-Ujhely felett emelkedő Sátorhegyet említi; tényleg ismeretes azonban ennek a kalandos termetű szöcskének még egy hazai termőhelye is ez Kolozsvár.*) Az erdélyi muzeum-egyletnek kezelésem alatt álló gyűjteményét egy gyönyörű nőstény példány díszíti, melyet Schuster Károly ág. evang. elemi iskolai tanító úr fogott a Györgyfalva felé eső réteken, és mely 1869-ben vétetett fel a gyűjteményünkben levő egyenesszárnýú rovarok jegyzékébe.

Dr. Entz Géza.

Halpusztító szitakötő-álczák. — A szitakötők kifejlett állapotukban, mint tudjuk, a legkegyetlenebb ragadozók, melyek nyílsebes repüléssel hasítva a levegőt, zsákmányul ejtik az utjukba eső rovarokat. De nemcsak kifejlett állapotukban ily vérengző természetűek, hanem ilyenek már álczakorukban is, a midőn álló vagy folyó vizek mélyében élik világukat. Mint kifejlett rovarok a sóly-

*) V. ö. Herman Ottó, Erdély bőr- és egyenesröpüi. (Az erdélyi muzeum-egylet évkönyvei. 1871 V. köt. 109 l.)

mokat, mint álczák a czápákat képviselik kicsiben; levegőben és vízben egyaránt gyilkolnak minden élő lényt, a melylyel megbirkózhatnak.

Sok alkalmatlan vagy kártékony rovert pusztítanak el ekként és e részben okvetetlenül hasznos rovaroknak tekinthetők; de érdemiükből sokat levon az a rossz tulajdonságuk, hogy álczakorukban a fiatal halacszkákat is megtámadják és azokban nagy pusztítást tehetnek. Ilyen esetről értesülünk a »Halászati Lapok« 1884. évi október 10-ki számából, a melyben gróf Pálffy Mór úr, a kinek szomolányi uradalmában Pozsonymegyében igen szép mesterséges haltenyésztése van, a következőket írja: »A Libella álczáját ugyan már Brehm is, »Illustrirtes Thierleben« czimű művében a halállományra ártalmasnak mondja, de hogy e féreg mennyi kárt okozhat, azt, fájdalom, nekem nyílt alkalom bizonyítani. A IV. számú tóba, mely a nagyobbak közé tartozik, e folyó évben 50,000 halzsengét helyeztettem el. A halak különösen jó fejlődésnek indultak ugyan, de egyre csekélyebb számban voltak láthatók, míg végre midőn e napokban a tavat lebecsáttattam, több ezerre menő Libella-álczát találtam, míg 50,000 halzsengémből csak 54 darabot fogtak ki, tehát minden 1000 darabhalból egy maradt meg. Ugyanezen tóból, melybe évek előtt 120,000 zsengét helyeztünk, a múlt évben 3000 darab halat fogtunk, ezen esetben tehát 400 hal közül maradt meg egy; míg a Libella-álczák száma, melyekre tavaly nem ügyeltünk, megkétszereződött.«

A »Halászati Lapok« szerkesztőségének véleménye szerint ezek a Libella-álczák állítólag az »*Aeschna grandis* Lestés« álczái lettek volna, a mely névvel a szerkesztőség nyilván az *Aeschna grandis* Linn. fajt akarta megjelölni. Nem tartom azonban valószínűnek, hogy a szóban forgó álczák ehhez a szitakötő-fajhoz tartoztak volna, mert ez a faj nálunk a ritkébbak közé tartozik és hazánkban előfordulásáról eddig csak egyetlen biztos adatunk van*); tömegesen pedig még tulajdonképeni hazájában Nyugat- és Éjszak-Európában sem szokott előfordulni. Ha a kár okozói csakugyan valamelyik *Aeschna*-faj álczái voltak, akkor azok az *Aeschna cyanea* Latr., *mixta* Latr., *affinis* Vand., *rufescens* Vand. vagy *pratensis* Müll. fajok közül valamelyikéi lehettek, mert ezeket ismerjük még nálunk honosaknak. De nincs kizárva az a lehetőség sem, hogy

---

*) P u n g u r Gyula úr a szitakötőket ismertetvén, leírta a többi között két *Aeschna grandis* harezát egy pillangó hullája felett, a minek színhelye alkalmasint az erdélyi Mezőség volt. (Természet. 1874. VI. p. 195)

azok a halpusztítók nem épen Aeschna-álczák, hanem a Libellulidáknak valamelyik más neméhez tartozó egy vagy több fajnak az álczái voltak. A szitakötők egyes fajait csupán álczáikról még egészen szakszerű könyvből is alig lehet pontosan megkülönböztetni, még kevésbbé valamely népszerű munkából, a milyen péld. B r e h m fentidézett, különben jeles könyve is. Magát a fajt csak akkor lehetne biztosan felismerni, ha az ember az álczákat tökéletesen kifejlődött rovarokká felnevelné.

Biró Lajos.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az erdélyi muzeum-egylet természettudományi szakosztályának november 14-én tartott szakülésén Dr. D a d a y J e n ő egyetemi magántanár úr újabb adatokat terjesztett elő Kolozsvár Crustacea-faunájának ismeretéhez, nevezetesen bemutatta az *Apus cancriformis* és *Branchipus torvicornis* levállábú rákfajokat, melyeket nemrég Kolozsvár mellett gyűjtött; közölvén e két fajnak eddig ismert hazai termőhelyeit, megemlékezett egyszersmind az erdélyi megyékben talált többi Branchiopoda-fajokról is.

Magyar rovarászok Algirban. — Merkl József hazánkfia, kinek algiri utazásáról már folyóiratunk áprilisi füzetében említést tettünk, rovar-tani kutatásait Algirban szerencsésen befejezte s érdekes és gazdag zsákmánnyal tért vissza Franciaországba. Gyűjtése kivált lepkék és bogarak tekintetében volt eredményteljes, és fáradságát több új fajnak és fajváltozatnak a felfedezése jutalmazta. Ezek közül egy új araszoló-pillét Lambèze mellől Ch. Oberthür legújabbán a felfedező tiszteletére *Acidalia Merklaria* név alatt irt le. — A múlt nyáron még egy másik hazánkfia, Pech Vilmos budapesti lepkegyűjtő is járt Algirban és szintén bő zsákmánnyal tért onnan vissza.

Gyászrovat. — Az augusztusi füzetünkben említettekén kívül az 1884. év folyamában a következő nevezetesebb rovarászok hunytak el:

William Buckler angol lepkész; megh. január 9-én Emsworthban Angolországban.

Odoardo Pirazzoli olasz bogarász; megh. márczius 30-án Imolában Olaszországban.

Sir Sidney-Smith Saunders jeles rovartudós, kinek az irodalom különféle rovarrendekre vonatkozó számos becses dolgozatot köszön; megh. április 15-én Londonban 76 éves korában.

Olof Immanuel Fähræus svéd államtanácsos, az európai rovarászok Nestora és jeles bogarász; megh. május 18-án Stocholmban 89 éves korában.